

Spis treści

ROZDZIAŁ 1

Usiłowanie samobójstwa, samobójstwo w starości i parasamobójstwo	11
<i>Adam A. Zych</i>	
1.1. Wprowadzenie	11
1.2. Wybrane czynniki ryzyka decyzji suicydalnych ludzi starych	15
1.3. Interwencja kryzysowa w sytuacji zagrożenia samobójstwem	31
1.4. Podsumowanie	36
Bibliografia	37

ROZDZIAŁ 2

Ciche samobójstwa u osób powyżej 65. roku życia	41
<i>Agnieszka Gmitrowicz</i>	
2.1. Wprowadzenie	42
2.2. Jak rozumieć „ciche” samobójstwo?	44
2.3. Starzenie się człowieka a zachowania samobójcze w kontekście procesu samobójczego	45
2.4. Przypadek procesu samobójczego kombatantki II wojny światowej	47
2.5. Profilaktyka zachowań samobójczych w populacji seniorów	50
Bibliografia	51

ROZDZIAŁ 3

Zamachy samobójcze osób starszych w Polsce w latach 2010–2021 w świetle statystyki policyjnej	55
<i>Norbert Malec</i>	
3.1. Wprowadzenie	56
3.2. Seniorzy w populacji społeczeństwa polskiego	57
3.3. Prawne aspekty zachowań suicydalnych	59
3.4. Statystyka samobójstw osób starszych	61
3.5. Prewencja samobójstw wśród osób starszych	66
Bibliografia	68

ROZDZIAŁ 4**Rozpowszechnienie i czynniki ryzyka samobójstw wśród osób starszych:
dane za lata 2012–2021***Daria Biechowska*

71

4.1. Wprowadzenie	71
4.2. Cel i zakres	72
4.3. Epidemiologia	73
4.4. Próby samobójcze	74
4.5. Dlaczego osoby starsze częściej umierają po próbie samobójczej?	75
4.6. Metoda popełnienia samobójstwa	76
4.7. Idea samobójcza	76
4.8. Pacjenci psychiatryczni	77
4.9. Czynniki związane z samobójstwem	78
4.10. Myśli samobójcze	79
4.11. Choroby psychiczne i używanie substancji	79
4.12. Choroby fizyczne	81
4.13. Cechy osobowości	81
4.14. Czynniki społeczne	82
4.15. Dostęp do broni palnej	83
4.16. Charakterystyka biologiczna	84
4.17. Czynniki chroniące	85
4.18. Projektowanie interwencji: wnioski z badań nad czynnikami ryzyka	86
4.19. Podsumowanie	87
Bibliografia	88

ROZDZIAŁ 5**Higiena psychiczna a zachowania suicydalne seniorów**

95

Andrzej Bałandynowicz

5.1. Wprowadzenie	96
5.2. Zdrowie psychiczne osób w wieku senioralnym a zachowania suicydalne	97
5.3. Arteroterapia osób w wieku senioralnym prewencją zachowań suicydalnych	98
5.4. Postawy prozdrowotne osób starszych a ich integracja społeczna	101
5.5. Indywidualizm podmiotowy osób starszych barierą przed zachowaniami suicydalnymi	104
5.6. Interwencje terapeutyczne podstawą kreowania osobowości wyższych stanów rozwojowych osób starszych	107
5.7. Samotworzenie – twórczym aktem transcendencji horyzontalnej i wertykalnej osób starszych	110
5.8. Teoria dezintegracji pozytywnej podstawą moralno-prawnego porządku w profilaktyce presuicydalnej	114
5.9. Porządek społeczno-kulturowy postrzegania osób w wieku senioralnym	118

5.10. Negatywne zjawiska cywilizacyjne a izolacjonizm przestrzenny osób starszych	122
5.11. Determinizm i konformizm społeczny kontra indeterminizm i pozytywne nieprzystosowanie w prewencji zachowań suicydalnych	126
5.12. Ageizm wobec osób senioralnych źródłem zachowań dyskryminacyjnych	128
5.13. Podsumowanie	130
Bibliografia	131

ROZDZIAŁ 6

Etiologia samobójstw osób starszych	135
-------------------------------------	-----

Brunon Hołyst

6.1. Rozmiary samobójstw seniorów	136
6.2. Ogólna ocena uwarunkowań zachowań suicydalnych	139
6.3. Negatywne skutki samotności	142
6.4. Niski poziom zadowolenia z życia	147
6.5. Ryzyko zachowań suicydalnych	154
6.6. Działania profilaktyczne	158
Bibliografia	162

ROZDZIAŁ 7

Zapobieganie samobójstwom ludzi starszych – rozważania teoretyczne	167
--	-----

Joanna Kufel-Orłowska

7.1. Wprowadzenie	168
7.2. Zakres problemu. Przyczyny i motywacja samobójstw	168
7.3. Czynniki ryzyka i ochrona	170
7.4. Podatność wiktymizacyjna	173
7.5. Ochrona ludzi starszych przed samobójstwami	174
7.6. Rola mediów w przeciwdziałaniu samobójstwom. Rekomendacje WHO	176
7.7. Pomoc i poradnictwo	179
7.8. Prewencja samobójstw. Działania profilaktyczne	181
7.9. Podsumowanie	183
Bibliografia	184

ROZDZIAŁ 8

Specyfika zachowań samobójczych osób starszych	187
--	-----

Adam Czabański, Halszka Witkowska

8.1. Wprowadzenie	187
8.2. Charakterystyka zachowań samobójczych osób starszych w świetle literatury suicydologicznej	188

8.3. Dynamika samobójstw wśród seniorów w Polsce w okresie pandemii COVID-19	192
8.4. Analiza listów pożegnalnych	194
8.5. Podsumowanie	202
Bibliografia	203

ROZDZIAŁ 9

Powiązanie czynników ryzyka i czynników ochronnych w zapobieganiu samobójstwom wśród starszych dorosłych – przegląd literatury	207
--	-----

Julia Ciołek

9.1. Wprowadzenie	207
9.2. Czynniki ryzyka i czynniki ochronne	211
9.3. Podsumowanie	233
Bibliografia	234

ROZDZIAŁ 10

Praca wolontaryjna z osobami starszymi na przykładzie Stowarzyszenia mali bracia Ubogich – ujęcie suicydologiczne	247
---	-----

Marlena Stradomska

10.1. Wprowadzenie	248
10.2. Historia „les petits frères des Pauvres” we Francji i na świecie	248
10.3. Historia Stowarzyszenia mali bracia Ubogich w Polsce	249
10.4. Zagadnienie suicydalne u osób starszych	250
10.5. Istota pierwszego kontaktu i wsparcia nieprofesjonalnego a Stowarzyszenie mali bracia Ubogich	252
10.6. Podsumowanie	254
Bibliografia	255

ROZDZIAŁ 11

Wsparcie i aktywizacja społeczna seniorów – przeciwdziałanie samobójstwom	259
---	-----

Natalia Wojak

11.1. Wprowadzenie	259
11.2. O samobójstwie	261
11.3. Zarys wsparcia i aktywizacji społecznej osób starszych	264
11.4. Profilaktyka w praktyce – na przykładzie wybranych programów prewencyjnych	268
Bibliografia	275